

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na 1/2 strani 30 K, na 1/4 strani 15 K in na 1/8 strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se »avede vir.

Št. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1905. Leto XXII.

Obseg: Kako je drevje privezovati h kolom. — Sosega Razumnika govedoreja. — Poučno potovanje v Švico. — Kaje in slana. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kako je drevje privezovati h kolom.

Pri nas se v sadjarstvu še mnogo da izboljšati, kajti kamor se ozremo, najdemo še vse polno pomanjkljivosti. Koliko se je že svetovalo, koliko poučevalo, koliko pisalo. in vendar kako redko-kdaj se na pr. vidi pravilno na kol privezano mlado drevo. Bodi nam dovoljeno zopet enkrat o tem pisati. — Za razvitek dreves kol sploh ni dober, a ker mora biti, naj bo tak, ki drevesu malo škoduje. Kol drevesu toliko več škoduje, kolikor je debelejši, zato ne rabi debelejših kolov, kakor so potrebni. Škoda, ki jo dela debel kol, obstoji v tem, da na eni strani obsenčuje deblo, vsled česar se deblo na obsenčeni strani zaradi pomanjkanja zraka in svetlobe slabije razvija, kar daje povod raznim boleznim na deblu, in pa da se drevo nagne, oziroma skrivi, kakor-

hitro mu vzameš kol, in sicer toliko bolj, kolikor ob širnejša je krona. Kol naj bo proti vrhu vedno tanjši ob navadnih razmerah zadošča na vrhu 5 cm debelosti.

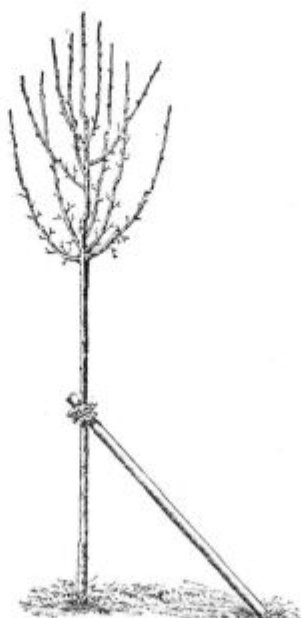
Dober kol je raven ter gladek in seveda iz zdravega lesa. Kadar si kol zabil dovolj globoko v zemljo, ga odreži kakih 5 cm pod prvo vejo. Pri nas se splošno vidi velika napaka, da kol sega še med veje. Če kol sega med veje, kar za trdnost i tako nima prav nobenega pomena, potem se ne da preprečiti drgnjenje vej ob kol, in naredi rane, ki so pričetek raku ali smoliki. Pravilno je drevo privezano na kol tako, kakor kaže pod. 32. Zoper tako privezovanje, če je vdejan med deblo in kol podložek mahu, slame, sena ali kaj enakega, ni nič reči. Zadošča ena ali dve vezi. Francoski sadjarji zametujejo vez v obliki ∞ (osmice), ker pravijo, da taka vez drevo zadrigne in, kadar veter drevo maje, se obrigne lub.

Podoba 32.

Podoba 33.

Podoba 34.

Podoba 35.

Povsod tam, koder se je bati poškodovanja drevja po vozovih, plugih, živini itd., je priporočeno drevesu dati tri kole, kakor kaže podoba 33. Posamezni koli naj se zabijejo navzgor nekoliko poševno kakih 30 cm proč od drevesa, zgoraj naj se pa zabijejo s tremi latami. Če je deblo ravno in ga je treba le kvišku držati, potem zadošča kole tako zabiti, da je mogoče drevo privezati k eni lati (podoba 33.)

Privezovanje, kakršno kaže podoba 34., sicer ni pravilno, pa se ne sme zametavati, zlasti če je pravilno izvršeno. Ob navadnih slučajih tako privezovanje le deblo kvišku drži, kar največkrat zadošča, in če je drevo skrbno privezано h kolu, ima to veliko prednost, da tak kol ne obsenčuje debla. Slaba stran te vrste privezovanja je pa med drugim težko obdelovanje zemlje okoli drevesa, zlasti ob košnji, oranju itd. Po krajih s hudimi vetrovi, kakor na pr. v Vipavi in na Krasu, koder burja redno razsaja, se redno vidi taka vez. Resnično je, da tako poševno, a pravilno prirejen kol deblo zanesljivo drži proti burji kakor navpičen kol, kar je naravno, a če burja navpični kol z deblom vred zlomi pri tleh, zlomi tudi, čeravno teže, deblo nad mestom, kjer je privezано. Pravilno privezovanje za te kraje bi bil tudi prav postavljen navpičen kol, ki bi ga potem podstavili s poševnim kolom. Še bolje bi bilo rt navpičnega kola pritrditi na burjino stran z žico, ki bi bila zaklinjena v zemlji.

Za drevje, ki je ravno ter vzgojeno koniško in dovolj močno, da se nosi samo, zadošča tudi privezovanje, ki ga kaže podoba 35., pa ne pomaga več, kakor da drevo kvišku drži.

Kakor je razvidno iz navedenih podob, je povsod tam, kjer je drevo privezано, podložek, ki služi v ta namen, da je med kolom in deblom prostor, vsled česar kol nikdar ne poškoduje debla. Da je pa podložek okroginokrog drevesa, je pa zato, da tudi vez ne poškoduje debla.

Šibka in zlasti kriva drevesa je seveda treba privezati z več kakor z dvema vezema. Pri takih drevesih je potrebno toliko vezi, da se deblo zravna.

Soseda Razumnika govedoreja.

(Dalje.)

„Jaz pa razumem,“ odgovori Razumnik. „Kopitar, ta krava bo izvrgla.“

„Na čem to poznaš?“ vpraša neverno Kopitar. „Saj ni ne napaka ne nesreča, če krava da liter mleka več.“

„Samonasebi to seveda ni nesreča,“ odgovori Razumnik. „V tem slučaju pa to pomenja nesrečo. Če namreč krave, ki so že dlje časa breje, brez vzroka dajo več mleka, je to gotovo znamenje, da je tele v kravi poginilo in da je prtok krvi k teletu prenehal. Vsled izpremembe v krvnem toku pritiska več krvi v vime, in krava daje vsaj nekaj časa več mleka. To je mnogokrat prvo znamenje, da je tele poginilo. Po teletovi smrti pa preteče navadno še precej časa, preden krava izvrže. Pri tvoji kravi pa ni dvoma, da bo prav kmalu izvrgla, ker se izceja umazana in kalna sluz. Krava je pri repu tudi že vdrtla.“

„No, to bi bilo lepo,“ godrnja ne posebno prijazno Kopitar. „Izvrženja se posebno bojim. Moj svak tam doli v Studenem izvrgovanja dve leti ni mogel spraviti iz hleva. Velikansko škodo je imel in nobena reč ni pomagala. Končno je bil tako obupan, da je hotel kmetovati brez goveje živine. Po dolgem času je vendar ta nezgoda samaodsebe iz hleva izginila.“

„Menim, da krava kmalu izvrže,“ vzklikne Razumnik. „Se je že vlegla in dobiva popadke.“

Prestrašen opazuje Kopitar kravo. Razumnik se ni varal. Kmalu je prišlo na svet mrtvo in močno nagnilo tele, staro kakih pet mesecev.

„Če ostane samo pri tej nezgodi, bom zadovoljen,“ pravi Kopitar. „Take nezgode se čestokrat dogajajo. Vendar bi rad vedel, kaj je vzrok. Morda se to da doznati.“

Razumnik je nekoliko pomislil, potem pa vpraša Kopitarjevo hčer in kravjo dekle, če nista kdaj zapazili, da bi se bila krava odpela ali da bi bila padla.

Hčerka odgovori:

„Krava se že dolgo ni odpela; tudi nisem zapazila, da bi jo bila ktera druga sunila ali nanjo skočila.“

„Morda ste kaj napačnega pokladali?“

Hčerka pomisli in pravi:

„Že dolgo se ni ponoči nobena žival odtrgala. Tudi bik je vselej šel takoj na svoje mesto, kadar je prišel nazaj v hlev. Nisem videla, da bi bila krava kdaj padla. Pokladali smo kakor vedno. Krava je dobivala rezanico, seno, nekaj pese in otrobov. Zmrzle ali pokvarjene klaje prav gotovo ni dobila.“

„To je potem res neprijetno,“ pojasnjuje z resnim obrazom sosed. „Ljubše bi mi bilo, če bi bil vzrok kak nesrečen slučaj.“

„Zakaj naj bo to neprijetno?“ zvezdavo vprašuje Kopitar. „Ne morem misliti, kakšen razložek naj bi bil pri tem. Tele je mrtvo, in se ne da več oživiti. Pač bi mogli biti prihodnjč previdnejši, če bi vedeli za pravi vzrok.“

Razumnik pa odgovori:

„Reč ima še drug pomen. Če bi mogli izvedeti za pravi vzrok, potem bi smeli upati, da ostane pri tem edinem slučaju. Če pa ne morem najti gotovega vzroka, tedaj morem domnevati, da imamo opraviti s kužnim izvrženjem in da, žal, ne bo ostalo samo pri tem edinem slučaju.“

Kopitar se je silno prestrašil.

„To bi bila silna nesreča, če bi mi šlo kakor mojemu svaku,“ je vzkliknil. „Upam, da je tvoje domnevanje vendar pretirano.“

„Upajmo,“ pravi Razumnik. „Sedaj je prvo, da se mrtvo in nagnilo tele zakoplje. Tudi bo dobro, ker je prvi slučaj, če se krava drugam dene, na primer v ovčji hlev, da se ne okužijo druge krave. Prostor, kjer je krava stala, moramo temeljito razkužiti. Vso steljo moramo odstraniti. Pokličí hlapce in deklet, da hitro in temeljito vse oskrbimo.“

Kopitar je poklical posle; eden je steljo odstranil in drugi je šel izvrženo tele zakopat. Kopitar sam je pa kravo peljal v ovčji hlev, kjer jej je za silo priredil jasli. Spraznjeni prestor je Razumnik velel temeljito osnažiti in z raztopino kreolina (50 g na 10 litrov vode) razkužiti. Posebno skrbno so osnažili in razkužili gnojnični jarek.

„Upajmo, da ostane to edini slučaj,“ pripomni še sosed, ko se poslavlja od Kopitarja. „Kar je bilo storiti, to smo naredili, in vendar se bojim, da utegnejo še druge krave izvržeti.“

Razumnikova bojazen je bila, žal, opravičena.

Ni še prešlo 5 dni, in že je izvrgla druga krava, ki je stala poleg prve. Tele je bilo tudi mrtvo in nagnilo. Preden je krava izvrgla, je bilo opaziti ravno tak umazan sluznat tok.

Kopitar je vse krave natančno pregledal ter je tudi pri četrti našel tak sumljiv tok. Silno se je prestrašil. Kaj naj počne?

Pri tretji kravi v vrsti pa ni bilo zapaziti sumnih znamenj.

Kopitar je dal zagrebsti mrtvo tele druge krave, kravo je dejal k prvi v ovčji hlev in njeno stajo je temeljito osnažil in razkužil, kakor je Razumnik prvič veleval.

Po daljšem premišljanju je prestavil še četrto kravo v ovčji hlev, da so bile sedaj že tri krave skupaj.

„Če bo šlo tako naprej, potem bo kmalu vsa goved v ovčjem hlevu in lepi, novi hlev bo prazen,“ je godrnjal Kopitar, ko je privezoval tretjo kravo.

Potem je ogledoval kravo, ki je prva izvrgla, kajti nič kaj zdrava ni bila videti; bila je medla in dlako je imela mršavo.

Kopitar je kravo potipal za rogova tik črepinje in za ušesi, in zdelo se mu je, da sta rogova in ušesi bolj gorki kakor navadno.

Smrček je bil odločno suh in vroč.

„Pri kravi ni vse v redu!“ je sam s seboj govoril. „Zdi se mi, da ima vročino. Trebilo še ni šlo od nje, in to, kar se od nje cedi, je negnusno.“

V tem hipu je krava krbet skrivila in tiščala, kar se je le dalo.

Vsled tega je šlo od nje le prav malo tekočine, ki je silno smrdela.

Kopitar je nato ogledal in pretipal vime, ki se mu je zdelo velo in ohlapno. Prijel je za seske, a je iz njih iztisnil le malo mleka.

Ko je hčerka prišla v hlev, je od nje zvedel, da je krava že zjutraj nerada jedla in da skoraj nič več ni dala mleka.

Prestrašen je Kopitar takoj poslal po soseda.

Z resnim obrazom je Razumnik poslušal poročilo svojega prijatelja.

„Mislim, da je vzrok boleznii zakesnelo iztrebljenje,“ je dejal, ko se je vsestransko poučil. „Najbolje bo, če precej pošlješ po živinozdravnika. S takimi rečmi se ni šaliti. Stori to rajši precej kakor prepozno.“

Kopitar se ni dal dolgo opominjati; takoj je napregel.

Živinozdravnik je prišel. Ko je kravo preiskal, je bil istega mnenja kakor Razumnik. Poskusil je z roko potrgati trebilo, a je bilo še tako priraslo, da se ni dalo odluščiti.

„V tem slučaju se moramo omejiti na izbrizgovanje,“ je dejal. „Iztrgovanje je prenevarno in se sedaj ne da temeljito izvršiti.“

Dal je Kopitarju potrebna navodila, kako je izbrizgovati. Na 10 litrov gorke vode naj vzame 50 g lizola, in to raztopino naj s kavčukovo cevjo in z lijem (glej pod. 10. v 2. števil. „Kmetovalca“) spravi v rodila. Cev je poriniti noter v telečnik, t. j. kakih 30 cm globoko.

Ko je bilo to storjeno, je živinozdravnik preiskal tudi drugo kravo, ki je zjutraj izvrgla. Pri tej ni našel še nič posebnega. Jedla je še prav rada, a trebilo je bilo tudi še v njej.

Tudi to kravo je dal izbrizgati. Ko so se mudili s tema kravama, je pričela izvrgovati tudi tretja, to je četrta iz vrste.

Tudi ta je storila tele, ki je bilo že dlje časa mrtvo.

Sumljivo je živinozdravnik majal z glavo.

„Vi imate nekaj hudega v hlevu, in dolgo bo trajalo, da to iz hleva odpravimo,“ je dejal. „To je kužno izvrgovanje, ki ga povzročata neka kužnina.“

Žalostno je Kopitar poslušal to neveselo novico.

„Kaj pa je to in odkod je prišla nesreča tako hipoma?“ je vprašal prestrašeno Kopitar.

Živinozdravnik je odgovoril:

„Vi imate nov hlev. Ravno v novih hlevih se ta neprilika rada pojavlja.“

„Tega ne morem razumeti,“ pravi Kopitar. „V vsi vasi ni tako snažnega hleva kakor je moj. Nihče ne pazi tako zelo na red in snago v hlevu kakor moja hči, ki se je izučila v gospodinjski šoli kmetijske družbe v Ljubljani in ki tukaj neomejeno zapoveduje. Kako naj bi bilo kaj v hlevu, kar krave okužuje in kvari, da izvrgujejo. Ne, tega ne razumem, to presega mojo kmetsko pamet. Tudi Razumnik je nekaj enakega govoril, pa ga tudi nisem razumel.“

„In vendar je tako,“ odvrne živinozdravnik. „Vaše čudenje mi je umljivo. Reč je pa takale: Precj gotovo je, da je v vsakem hlevu, kjer je živina, brez števila raznih majhnih gliv. Teh gliv je velika večina neškodljiva in nedolžna. Nekatere imajo pa zelo nevarne lastnosti. Dandanes vemo, da so glive, ki zaidejo v telečnik brejih krav. V telečniku povzročijo vnetost in ta vnetost umori mladiča. Vse take glive v hlevu pa niso v stanu priti v telečnik in se tam vgnezditi. V nesnažnem in z gnojnico zalitem hlevu je pa, kakor sem rekel, vse polno gliv, nevarnih in nedolžnih, da, celó koristnih. Kolikor več vrst gliv je navzočih, tem bolj je verjetno, da neškodljive in koristne prevladujejo in škodljive zatirajo. V novih in zelo čistih hlevih pa skoraj gotovo ni toliko različnih gliv, zato je prav lahko mogoče, da se škodljive neovirano razplojajo, ker ni koristnih, ki bi jih zatirale.“

„No, to je pa kaj žalostno!“ odgovori vznemirjeno Kopitar. „Če mi vse krave izvržejo, potem bo pa konec moje živinoreje.“

„Tako daleč pač ne sme priti,“ odgovori živinozdravnik. „Že tako ukrenemo, da odpravimo to nesrečo iz hleva.“

„Zato bi Vam bil seveda zelo hvaležen,“ iskreno pravi Kopitar. „Upajmo, da se posreči. Vendar sem v velikih skrbeh, če se nam posreči.“

Razumnik je izvedel, da je živinozdravnik pri Kopitarjevih, zato je šel tja in je v hlevu prijazno pozdravil navzoče.

Živinozdravnik je prisrčno sprejel novodošleca ter je v svojem pouku nadaljeval:

„Kužno izvrgovanje se odpravi, če se zatro one glive, ki iz hlevskih tal prihajajo v kravja spolovila. Dokler še ne pridejo v telečnik, jih je mogoče uničiti. Kar jih pa pride v telečnik, te so na varnem, in izvrženja ni mogoče več preprečiti. Nova okuženja pa bržkone moremo preprečiti.“

„To bi bil res pravi blagoslov za živinorejo, če se najde kako tako sredstvo,“ navdušeno vzkligne Razumnik. „Spominjam se, da sem v nekem kmetijskem listu nekoč bral, da je neki nemški živinozdravnik iznašel tako sredstvo. Ali ni tako?“

„Prav imate,“ odgovori živinozdravnik. „Živinozdravnik Reindl na Bavarskem je iznašel tako sredstvo. On namreč v okuženih hlevih po dvakrat na teden izbrizga krave z raztopino sode in karbolne kisline. S to raztopino se neki zamore ali oslabe glive, ki so zašle v nožnico. To sredstvo hočemo tudi mi poskusiti. S seboj imam brizgalnico, ki drži kakega $\frac{1}{4}$ litra. Napolnjena taka brizgalnica zadostuje za vsako kravo. Kopitar, prinesite v snažni posodi $2\frac{1}{2}$ litra vroče in v drugi posodi $2\frac{1}{2}$ l mrzle vode ter 100 g sode. Karbolno kislino imam sam.“

Kopitar je hitro prinesel, kar je naročil živinozdravnik.

Živinozdravnik je naredil zmes, in ko je imela pravšno toplino, so poklicali posle. Eden hlapec je moral kravo, ki je bila na vrsti za izbrizganje, prijeto za nos ter ji glavo nekoliko kvišku držati. Drugi hlapec je kravi nekoliko hrbet vdrl ali jo je pa s palico po hrbtu drgnil. Ko je imela krava vdrt hrbet, je šla zadnjica kvišku in ni bilo težko kravi v nožnico vbrizgati.

Tudi Razumnik je poskusil to vbrizgovanje. Kmalu se je navadil. Celo Kopitarju se je posrečilo, da se je naučil vbrizgovanja. V eni uri so bile vse krave izbrizgane. (Dalje prih.)

Poučno potovanje v Švico.

(Dalje.)

Na 22 oralih zemlje redi Blattman vedno 18 do 20 glav goveje živine! „Ali je to sploh mogoče?“ bo marsikdo vprašal. — Mogoče; toda le na takem in tako gnojenem posestvu kakor je Blattmanovo in kakršna so tukaj sploh

Ogledali smo še natančno tudi hlev, ki je prav tako nizek kakor je bil Höhnov. Tudi staje so kratke, dočim je gnojnični jarek širok in prostoren.

Gnojnica je sploh šviškim kmetom najvažnejše in najizdatnejše gnojilo, zato imajo povsodi prostorne gnojnične jame. V takih krajih, kjer se ne ukvarjajo s poljedelstvom, napravljajo samo gnojnico. Da dobivajo več gnojnice, imajo povsodi tlakane in kratke staje, zadaj pa prostorne gnojnične jarke, kamor pada tudi blato. Tako dobivajo več in boljše gnojnice.

Ogledali smo si potem še gnojnično jamo, ki je pod hlevom, deloma tudi zunaj hleva, kakor kaka prostorna klet. V jami se pa ne nabira samo gnojnica, ampak tudi deževnica ali kapnica, ki je napeljana s strehe. Navadno se kapnice primeša za dve tretjini. Šele na ta način postane gnojnica pripravna za gnojenje v pomladnem in poletnem času. Da vsa gnojnica bolj povre, jo Blattman tupatam premešava z dolgim drogom. Ko je dosti pokipela, izgubi svojo jedkost. Stoprav potem je dobra za gnojenje. Pozna se to na tem, da na vrhu gori, če se prižge. Z napeto pozornostjo smo poslušali te besede očeta Blattmana. In ko nam je nazadnje res prižgal premešano gnojnico z žveplenko, in je začela vrhnja pena goriti, smo začudeno opazovali to nenavadno prikazen. Ta zanimivi pojav, ki ima seveda svoj vzrok v tem, da se med kipenjem gnojnice razvijajo tudi gorljivi plini, kakor žveplovi in ogljikovi vodiki, ki se na vrhu nabirajo v mehurčkih (v peni), je prepričal vse navzoče, da se tukajšnji gospodarji nekoliko bolj brigajo za gnojnico kakor se pri nas doma. Švicarjem je gnojnica važen pridelek, ki ga prav tako skrbno spravljajo, kakor druge pridelke. Pri nas se pa gnojnica še povsodi zanemarja, na veliko škodo gospodarstvu. Kdaj se obrnejo te razmere pri nas na boljše?! Ko bi vsaj boljši posestniki začeli delati prekoristne gnojnične jame! Gotovo bi jih kmalu začeli posnemati tudi drugi gospodarji.

Ko smo si ogledali še konjski hlev, nekatere stroje, malo turbino, ki s pomočjo majhnega vodovoda goni slamoreznicu, in nazadnje rušo po sadnih vrtovih, smo se hvaležno poslovili in smo šli nazaj proti Vedensvilu. Bilo je že pol ene in čas, da gremo h kosilu.

Blattmanovo posestvo „Neugut“ nam je nudilo toliko novega in spodbudnega, da smo se vračali čisto

zadovoljni. Vso pot smo se razgovarjali o tem zanimivem, in vendar jako enostavnem gospodarstvu.

V vinskem kraju, pa brez njiv! Nič svinjereje. Sami sadni vrtovi in goveja živina, tako da morajo kupovati potrebni krompir, žito, mast itd. Ali se to izplačuje? Ali bi ne kazalo kaj takega tudi pri nas vpeljati? Taka in enaka vprašanja so se vrstila ves čas, ko smo korakali proti Vedensvilu.

Tako rodovitnost po sadnih vrtovih in travnikih, kakor smo jo tukaj našli, bi lahko dosegli tudi pri nas, ko bi tako močno gnojili, kakor delajo tukaj. Tudi pri nas bi se prav lahko dobilo po več košenj zelene krme, in tudi sadno drevje bi lahko več rodilo. O tem ni dvoma!

Drugačen je pa položaj glede naše živinoreje!

Če bi bila naša živinoreja tudi tako dobičkonosna, kakor je v Švici, bi pri nas imeli tudi tako lepo in dragoceno živino, kakor jo imajo tukaj, potem bi kazalo, da se tudi pri nas poprimemo samo čistega travništva v zvezi s sadjarstvom. Dokler je pa naša živina za polovico cenejša in je ves užitek od nje vsled nedostatne reje vobče slabši in manjši, toliko časa seveda tudi naši travniki in krma nimajo tiste vrednosti, kakor jo imajo v Švici.

Ali časi se spreminjajo! Kolikor bolj napredujemo v živinoreji, kolikor bolj se draži naša živina, toliko važnejše je tudi pridelovanje krme. Tudi pri nas, posebno v travnodnih krajih, kaže bolj in bolj poprijemati se živinoreje in travništva. Četudi ne moremo naenkrat vpeljati šviškega gospodarstva, na zboljšanje živinoreje, na dobro gnojenje in pomnoženo pridelovanje krme moramo tudi pri nas delati, če si hočemo naprej pomagati in gospodariti času primerno!

Kajenje in slana.

Največjim uimam je posebno vinogradniku prištevati slano in točo. Proti slani kadimo, proti toči pa streljamo in zvonimo. Nobeno ni nič novega, kajti kadili, streljali in zvonili so že naši stari predniki; le način tega boja z naravnimi silami se je zelo izpremenil in spopolnil.

Pogoj za poveljen uspeh je vselej dobra organizacija vseh posestnikov takega kraja, ki redno — leto na leto — trpijo več ali manj po slani ali toči. Prizadeti so pa tudi neposestniki; kajti če ima kmetovalec denar, potem ga imajo vsi drugi, in narobe, kakor pravi prislovica. V splošnem lahko rečemo, da navadno nahajamo najboljše take naprave v občinah, ki imajo dobro občinsko gospodarstvo, torej spretnega župana in pametne odbornike. Če že županstvo z odborom ne more po volji in potrebi ukreniti vsega, kar bi bilo potrebno za občni blagor občanarjev, pa ima ugled, veljavo, zupanje soobčanov, in to je velikanskega pomena in podlaga umnemu gospodarskemu napredovanju dotičnega okoliša. Najlepšo, najpopolnejšo organizacijo v boju proti poškodbam po slani sem našel na svojem zanimivem, dasi silno napornem poučnem potovanju tu v Kolmaru, kar priznavajo vsi strokovnjaki in tudi napredni Francozi; zdi se mi vredno, da jo nakratko opišem v tem listu.

Mesto Kolmar šteje okroglo 40 tisoč prebivalcev in leži v rodovitni ravnini, ki se razprostira med Vogezi ob francoski meji in Schwarzwaldom na Badenskem

ter jo reže ponosna reka Rena, ločeč Alzacijo na zahodni od Badenskega na vzhodni strani. Najbližnja okolica mesta je lepa ravnina z rodovitnimi vinogradi in z dobrimi polji. Do vznožja Vogeov je prav blizu, in tu so potem povrsti krasni griči z najimenitnejšimi legami. Naravno je, da je slana v nižavah kaj nevarna, dočim v višjih legah redko pustosi. In mesto Kolmar (občina) ima v ravnini 600 ha, torej nad 1000 oralov vinogradov, obsežne, skrbno obdelane vrtove za zelenjad, trte ranih vrst i. dr. v svojem okrožju. Vsa površina, ki jo mestna uprava brani proti slani, meri 1450 ha, t. j. več ko 2500 oralov. Ta moderna organizacija, ki jo bom imenoval kadilstvo, bo kmalu stara 1/4 stoletja. Županstvo mi je dalo vse pripomočke na razpolago, da sem mogel to napravo temeljito proučiti od začetka do konca. Ni bilo majhno delo, da sem pregledal sto in sto listin, ki so se nakopičile tekom desetletij marljivega delovanja kadilskega odseka in so dosedaj najboljši vir za tako proučevanje. Kadilci so imeli te dni poskušnje in vaje, ki sem se jih z veseljem udeležil tudi jaz. Gradiiva bi imel za celo knjigo, a omejim se tu na najvažnejši del organizacije, ki je ne le zanimiv, ampak tudi zelo poučen.

V svrhu organizacije se zbere posebna komisija, ki ji načeluje župan in nje ude sam imenuje. V kadilskem odseku so:

1. župan za načelnika;
2. nedoločeno število mestnih odbornikov, kmetovalcev, vinogradnikov za svetovalce;
3. voditelj kadilske službe;
4. poveljniki (načelniki) oddelkov.

Ves okoliš je razdeljen na 5 oddelkov, in za vsak oddelek je določen po en poveljnik. Oddelek je nadalje razdeljen v pododdelke, in vsak pododdelek ima zopet svojega načelnika. Da je ves ustroj še bolj popoln, rekel bi, prikrojen v vojaškem zmislu, dodan je vsakemu oddelku še po en rezervni odsek s posebnim nadzorstvom, ki obkrožuje vse druge izven kroga mestnega kadilišča.

Kadilski odsek določi za vsako leto način službe in čas za vremensko opazovanje. Sedaj morajo biti tudi že vse priprave na svojem mestu, v posebnih, pripravnih skladiščih, a sodi s katranom se postavijo na določena mesta ob potih in cestah, koder se ima kaditi. V vsakem skladišču morajo biti:

1. potrebne kadilnice (železni voziči na dveh kolesih, dvokolnice);
2. za vsako dvokolnico 10 kosov trdega katrana¹⁾, 1 zajemač, 2 čepa za sode, 1 grebljica za mešanje gorečega katrana, 2 pesti slame, vžigalice;
3. svetilnica.

Voditelj ima natančno izvrševati vse ukrepe in določbe kadilskega odseka ter nadzira službo v vsem obsegu. Priskrbovati mu je vse snovi, vse orodje i. dr. Takoj po izvršenem kajenju se posvetuje z načelniki oddelkov in pododdelkov.

Načelnik oddelka se na dano znamenje takoj poda k toplomeru svojega oddelka ter njegovo stanje zabeleži vsake četrt ure po določenih predpisih ter daje znamenje za začetek in konec dela.

Načelnik pododdelka gre na dano znamenje nemudoma v določeno mu skladišče, tamkaj zbere svoje

¹⁾ Tekoči katran je mnogo boljši od strjenega, dasi je manj pripraven.

moštvo (kadilce) ter z njim odkoraka na kadilišče. Med kajenjem hodi nadzorajoč delo pri svojem pododdelku. Po dovršenem delu se vrne v skladišče, tamkaj prevzame vse orodje od moštva ter ga shrani. Poškodbe, nerednosti i. dr. ima javiti voditelju pri posvetovanju.

Vreme (toplina) se natančno opazuje po dveh posebnih čuvajih pri policijskem uradu od enajstih zvečer do štirih zjutraj²⁾. Na nekem drugem mestu, ki leži prav nizko in je zunaj mesta, je budilni toplomer, ki zvoni z električnim zvoncem, ko kaže $+1^{\circ}$ C toplote. Tu bivajoči mož telefonira takoj omenjenima čuvajema, ki morata o tem takoj obvestiti voditelja ter načelnike oddelkov in pododdelkov. Ti nemudoma odkorakajo na določene jim kraje, odnosno v skladišča, buče spotoma na piskala (trobila) z značilnimi glasi moštvo.

Ker ima vsako mesto na kadilišču (kurišče, postaja) število, ravno tako tudi vsak voziček in kadilec, se vse zvrši v najlepšem redu in neverjetno hitro.

Načelnik oddelka da šele tedaj znamenje (s trobenjem in strelom), da je v njegovem oddelku zapaliti katran, ko kaže 1 m prosto nad zemljo viseč termometer 0° C, kar se nikoli ne zgodi v vseh oddelkih istodobno. Dotični načelniki pododdelkov dajejo čisto enaka znamenja naprej, namreč delavcem. Konec kajenja se natančno ravno tako.

Rezerva deluje uro pred solničnim vzhodom vselej šele takrat, če postane vetrovno, in sicer na isti črti, odkoder piha veter.

Če se toplina zviša nad 0° C, nehajo kaditi (paliti), sicer pa vselej ob polsedmih zjutraj.

Po končanem kajenju in posvetovanju mora voditelj spisati temeljito poročilo o izidu dela ter ga predložiti županu, ki takoj, torej še isti dan, povabi kadilski odsek na skupno posvetovanje.

Končno še samo omenim, da tu v ravnini uspešno rabijo železne vozičke s kotlu podobno posodo, kjer palijo katran. Katran daje zelo gost dim, če ga zapalimo na zemlji, in sicer tem bolj, čim bolj pridno ga mešamo. Poskušalo se je že vse mogoče, a katran je za tukajšnje razmere še najboljši, in s prevažanjem kadilnic se dim bolje razdeli in veter tako ne kljubuje. Sedaj je v rabi 200 vozičev za skupaj nad 30 km dolgo kadilno pot, in vselej se v službo pošlje nad 300 mož. Stroški v letih 1902. in 1903.³⁾ so znašali skupaj 15 tisoč, torej v enem teh let nad 7 tisoč mark. Povprečni letni stroški znašajo na leto vendarle 5 tisoč mark. Vrednost enoletnega vinskega pridelka se računa do 1 milijona mark. Že zdavnaj so preskušali samodelavni piromotor z mehanično napravo za vžiganje, a se ni obnesel; brez ljudi ni nič.

Natančen pregled in popolno razdelbo stroškov kolmarske organizacije v boju proti slani l. 1902 (I) in 1903. (II) naj še tu navedem; števila naj govorijo sama. Sestavil sem to tabelo vestno na podlagi raznih podrobnih zapiskov vodstva kadilskega odseka. V prvem letu (I) je bilo 7, v drugem (II) pa le 5 izhodov, dočim se je palilo samo petkrat, odnosno trikrat.

²⁾ Poleg tega rabijo tudi vlagomer, ki v neugodnem slučaju že zvečer precej zanesljivo naznanja pretečo nevarnost slane v naslednjem jutru.

³⁾ Leta 1902. se je popalilo petkrat skupaj nad 7, l. 1903. trikrat nad 6 vagonov katrana, ki ga daje podjetju mestna uprava po dobavni ceni; meščani gosti, umazani dim radovoljno prenašajo, ker so vsi prepričani, da je kajenje koristno.

Izdalo se je za	skupni stroški		za hektar											
	I.	II.	skupne površine 1450 ha	vrhov in trsja 1100 ha	samozna trsja 600 ha	za posamezni ogenj	za posamezno kunišče	od ure kajanja						
prevažanje, obranjanje vozilcev z drugimi pripravami itd.	M. 484-43	M. 749-85	M. 0-33	M. 0-52	M. 0-44	M. 0-68	M. 0-80	M. 1-25	M. 0-78	M. 2-65	M. 2-95	M. 4-12	M. 0-27	M. 0-85
katan	2228-59	1934-16	1-54	1-33	2-03	1-77	3-71	3-22	3-59	6-86	13-59	10-63	1-26	2-19
prevažanje katrana	432-50	418-75	0-30	0-29	0-39	0-38	0-72	0-70	0-70	1-48	2-64	2-30	0-24	0-47
raznolost in naročila	371-—	659-46	0-26	0-45	0-34	0-60	0-62	1-06	0-60	2-35	2-26	3-62	0-21	0-75
dnine (samo kajenje)	3444-—	2732-50	2-37	1-88	3-13	2-48	5-74	4-55	5-55	9-70	20-10	15-01	1-95	3-11
nadzorstvo	570-—	530-—	0-39	0-36	0-52	0-48	0-95	0-88	0-92	1-87	3-48	2-91	0-32	0-60
popravila	328-03	387-76	0-22	0-27	0-30	0-35	0-55	0-65	0-53	1-37	2-—	2-13	0-19	0-44
skupaj	7858-55	7412-48	5-41	5-10	7-15	6-74	13-09	12-31	12-67	26-28	47-02	40-72	4-44	8-41

Žal mi je, da ne morem o tem predmetu obširneje govoriti, kakor bi morda bilo potrebno. Želim, da bi pri nas ne bilo spomladnje slane, dokler nismo bolj oboroženi, odnosno zavarovani; in taka zavarovalnica je — združna samopomoč. A. Žmavec.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 80. V občini Budanje je občinski odbor sklenil pobirati „merčinstvo“ od hl vina po 20 h in od 100 kg grozdja po 16 h. Dohodek od tega merčinstva je občinski odbor dal za eno leto v zakup. Jaz sem kupil lansko leto več 100 kg grozdja, da sem iz njega naredil vino. Grozdje in vino sem sam stehal, oziroma zmeril, prodal in odpeljal. Merčin sedaj zahteva od mene pristojbino

za grozdje in za vino, in občina mi preti z rubežnijo, češ da je bil sklep glede te pristojbine objavljen in se nihče čez ta sklep ni pritožil v 14 dneh na vlado, zato je sklep pravomočen. Ali je to postopanje glede merčinstva pravilno? (A. K. v B.)

Odgovor: Glede Vašega vprašanja hodi najprej v poštev razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 25. nov. l. 1880., št. 2377., o vinomerski pristojbini, ki je navadna po občinah v vipavski dolini. Ta razglas slove: „Njegovo c. in kr. Veličanstvo je z Najvišjim sklepom z dne 15. nov. l. 1880. najmilostljiveje blagovolilo potrditi sklep kranjskega deželnega zbora z dne 14. junija l. 1880., s katerim se je dovolilo od občinskih starejšinstev v Budanjah, Erzelju, Gočah, Ložah, Planini, Podragi, Slapu, Šturju, Ustji, Št. Vidu, Vrabčah, Vipavi in Podvelbom na 10 krajcarjev od vsakega hektolitra sklenjeno povišanje pod imenom „merčinstvo“ navadne davščine, ki jo je kupcem pri odmeri v občinskem okolišu od prvotnih pridelovalcev na debelo, t. j. v množinah vsaj šestdesetih litrov kupljenega vina ali mošta, in sicer po stopnjah od vsakih 10 litrov po eden krajcar v občinsko blagajnico plačevati.“ — Iz tega razglasa je razvidno, da je merčinstvo pravzaprav davščina, ki jo ima občina pravico pobirati, če merčin vino izmeri ali ne. Merčinstvo pobirati od tehtanja grozdja pa občina nima pravice, in če je naredila tak sklep, tedaj ni veljaven, ker ni zakonit. Merčinstva tudi ni plačati od vina ali mošta, ki je narejen iz kupljenega grozdja, kajti razglas jasno določa, da mora kupec plačati merčinstvo le za vino, kupljeno od „prvotnega pridelovalca“, dočim tisti, ki grozdje kupuje in iz njega dela vino ali mošt, ni prvotni pridelovalec.

Vprašanje 81. Veter je odlomil vrh velikemu kostanju ter ga je vrgel na sosedov svet. Sosed trdi, da je vrh njegov in ga je resnično tudi spravil. Ali je vrh drevesa, ki pade na sosedov svet, res njegov? (I. K. v K.)

Odgovor: Sosed nikakor nima prav, temveč mora vrh vrniti, ker si ga je prisvojil neopravičeno in proti zakonskim določilom.

Vprašanje 82. Šestleten konj je kakih 14 dni v nogah tako trd, da navzdol skoraj več iti ne more in se hoče prevrniti. Konj je drugače zdrav in rad je. Mažem ga s fluidom, a nič ne pomaga. Ker imam vožnjo po hribih, ga ne morem rabiti, zato prosim sveta, kako ga je zdraviti. (S. M. v Ž.)

Odgovor: Vzrok, da je konj v nogah trd, more biti različen, in je od tega tudi zdravljenje závisno. Včasih je vzrok pokvarjena krma, ki dela hudo bolezen v prebavilih; ta bolezen vpliva na možgane in odtod na čutnice v nogah, ki postanejo trde in mrtvoudne. Fižolu, grahu, bobu in grašici se zlasti pripisuje tak vpliv. Tudi pokvarjeno zobanje more biti vzrok. Prememba krme je v tem slučaju poglobljena reč. — Drugi vzrok trdim nogam more biti prehlajenje. Noge se prehlade in trde postanejo, če se konji z mokrimi nogami v hlev postavljajo ter se noge ne zbrisejo do suhega, da se morajo same posušiti. V tem slučaju je drgnjenje s fluidom umestno. — Tretji vzrok trdim nogam more biti vnetje nog, ki nastane, če težko delujoči konji predolgo počivajo. Tudi v tem slučaju je močno drgnjenje s fluidom uspešno.

Vprašanje 83. V napajalno vodo večkrat iz sosedovega apnišča teče voda, vsled česar je napajalna voda pogosto bela in apnena. Ali taka apnena voda škoduje živini? (A. P. v R.)

Odgovor: Apnena voda sicer ne škoduje živini, dostikrat je še celo zdravilna; če pa živina mora kar naprej le apneno vodo piti, tedaj more to biti tudi škodljivo. Če je torej Vaša napajalna voda le semtertja apnena, tedaj ni živini nič škodljiva in bržkone še celo koristna.

Vprašanje 84. Zaradi snetjavosti sem namakal ječmen 12 ur v $\frac{1}{2}$ % raztopini modre galice. Ječmen sem sejäl 22. decembra, a ni skalil, dočim je nenamakani skalil. Kaj je vzrok, da ni skalil v modri galici namakani ječmen? (J. D. v S.)

Odgovor: Da namakani ječmen ni skalil, bo vzrok premočna raztopina bakrene galice, ki je kali zamorila. Morda imate ječmen s posebno tenko luščino. V bodočnosti dodenite raztopini še apna, ali pa namakano zrnje izperite v apneni vodi.

Vprašanje 85. Imam po trtni uši uničen vinograd, ki se mi ga ne izplača prenoviti, temveč ga mislim pogozditi. Vinogradniki-mejaši ugovarjajo moji nameri in mi pretijo s tožbo pri politični oblasti. Ali nasprotuje pogozdovanje kake med vinogradi ležeče parcele katerim zakonskim določilom? (R. B. v B.)

Odgovor: Gozdna parcela sredi vinogradov gotovo ni koristna, in sicer zaradi sence, ptičev itd., a zakonske naredbе vendar ni nobene, ki bi zabranila narediti tako parcelo. Pogozditev Vaše vinogradske parcele Vam torej nihče ne more zabraniti, vendar Vam svetujemo postopati v splošno korist ter najprej ponuditi parcelo mejašem v nakup. Vinogradniki imajo že tako težko stališče; čemu naj si ga še sami med seboj otežujejo.

Vprašanje 86. Tu pri nas je zelo razširjeno mnenje, da drevesa, ki so vsajena ali cepljena v črnem ali tihem tednu, ne uspevajo ter se v dveh ali treh letih posuše, oziroma počrne. Ali je na tem kaj resnice? (A. S. v sv. L.)

Odgovor: Da bi tih teden imel kaj vpliva na takrat sajeno ali cepljeno drevje, je vraža. Vendar more imeti ta vraža nekaj zase. Preprost kmet, ki ni izučen v svoji stroki, kaj rad pripisuje svoje neuspehe nadnaravnim silam, dasi jim je sam kriv. Če se pri saditvi drevja površno in napačno postopa, zlasti če se drevje sadj ob suhem in vetrovnem pomladanskem času, se prav lahko zgodi, da takrat slabo vsajeno drevje ne bo uspevalo. Če je slučajno takrat tih teden, tedaj ni vzrok ta teden, temveč vreme in nepravilno postopanje pri saditvi. Suho in vetrovno vreme je posebno neugodno ob saditvi drevja v rahlo, puhličasto zemljo.

Vprašanje 87. Kaj je vzrok, da so dobili 7—8 tednov stari prasički srbečico, vsled česar jim koža poka in postajajo garjavi? (M. S. v Ž.)

Odgovor: To je sesajočim prasičkom lastna bolezen, ki jo dobe, če ne pridejo nikdar na prsto in če nimajo prilike po prsti brskati in rititi. V knjigi „Sosedna Razumnika prasičja reja“ na strani 103. je to podrobno popisano. Imenovana knjiga se dobiva pri družbi po 1 K.

Vprašanje 88. V nedavno zidanem svinjaku mi vsako leto poginejo prasičji. Krma ni vzrok. Morda so glive vzrok? Kaj naj storim s svinjakom? (F. Z. v K.)

Odgovor: Če ne vemo, zakaj Vam prasičji poginejo, Vam tudi svetovati ne moremo. Dajte po živinozdravniku dognati vzrok pogibanju prasičev, potem ne bo težko najti sredstva, nepriliko odpraviti. Če je pa svinjak okužen, tedaj ga je razkužiti, kakor je popisano v knjigi, ki smo jo v predstojećem odgovoru omenili.

Vprašanje 89. Kako na vrtu preženem mravljinca, ki lazi po sadnem drevju in mu prav močno ovirajo rast? (A. Ž. v D.)

Odgovor: Mravljinca prav nič ne škodujejo sadnemu drevju. Rast sadnega drevja ovirajo listne uši. Kadar vidite po drevju laziti mravljinca, takrat ste lahko prepričani, da so na listju uši. Za ušmi gredo mravljinca, ki srkajo sladki sok, ki ga uši izcejjajo. Preženite listne uši, in drevje bo uspevalo in mravljinca bodo prešli. Listne uši se zatirajo s tobakovo vodo.

Vprašanje 90. S katerim umetnim gnojem naj pognojim smrekovi živi meji, ki vzlic skrbni pletvi ne uspeva povoljno? (A. K. v S.)

Odgovor: Iz svoje izkušnje Vam moremo potrditi, da gnojenje smrekam jeseni s Tomasovo žindro in s kalijevo soljo silno koristi. Tudi zalivanje smrek pozimi na sneg s stranišnico povzroči bujno rast.

Vprašanje 91. Imam štiriletno kobilu, ki jej je na zadnji nogi pod kolenom zrasla za pol oreha debela, kakor kost trda bula. Dosedaj kobila še ne šepa, vendar se mi zdí, da je pričela nogo umikati. Kaj je ta izrastek na konjevi nogi, ali je nevaren in kako ga je odstraniti? (F. R. v H.)

Odgovor: Vaša kobila je dobila na nogi krak, to je koster izrastek na členku, ki bo vsekako še močno šepanje povzročil, če ga ne daste zdraviti. Krak je težko popolnoma odpraviti, vendar se njega rast dá omejiti in konja porabnega ohraniti. Zdravi se krak z mazanjem z jedkimi mazili, oziroma z izžiganjem z razbeljenim železom. Vsekako je zdravljenje prepustiti le večjemu živinozdravniku.

Gospodarske novice.

* **Podružnice in gg. ude opozarjamo, da družba oddaja galico in žveplo le proti gotovemu plačilu in da naj si galico vsi tisti, ki jo žele na upanje, priskrbe drugje.**

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 57 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in 50 kg. Podružnice, ki galico za svoje ude naroče skupno, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsak ud galico naroči potom podružnice. Podružnice naj gredo tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za tisto ceno kakor udom. Kdor pa ud nino lahko utrpi, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Gori označena cena velja, dokler ima družba v zalogi jeseni kupljeno galico; če bo treba kupiti nove zaloge, bo cena meseca maja gotovo višja, zato nujno prosimo takojšnjih naročil.**

* **Zmleto žveplo proti plesnobi na trtah ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galico.**

* **Trtne škropilnice oddaja družba svojim udom po 19 K z zabojem vred. Revni vinščaki dobe na priporočilo podružnic ali županstev trtne škropilnice po znižani ceni, in sicer po 10 K, in istotako tudi podružnice, zadrage in občine, ki se zavežejo škropilnice posojati revnim udom ali občanom brezplačno.**

* **Naročnikom na močna krmila, in sicer na oljne tropine, javljamo, da sezamovih tropin v tvornici sedaj sploh ni dobiti, lanenih tropin pa tako malo, da je naša zaloga skoraj vedno izpraznjena in da nikakor ne moremo naročivam redno ustrezati. Tvornica nam vsak mesec niti 2 vagonov ne da, ker je ministrstvo naročilo čez 600 vagonov za pokrajine na Češkem in Moravskem, ki imajo pomanjkanje zaradi lanske suše.**

* **Seme krmske pese in semenski krompir sta nam popolnoma pošla. Prosimo, teh reči ne več naročati.**

* Glede oddaje umetnih gnojil, klajnega apna in živinske soli veljajo določila, objavljena v prejšnjih številkah tega lista.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 3. aprila 1905.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. deželni glavar pl. Detela, navzoči so bili odborniki gg. prof Barbo, Lenarčič, baron Liechtenberg, višji inženir Pavlin, višji živinozdravnik Pavlin, Rohrman in ravnatelj Pirc.

Glavni odbor se je posvetoval o razdelitvi plemenskih bikov simodolske pasme, kupljenih z državno podporo. Tajnik je poročal, da se je vsled ugodne prilike kupilo 18 bikov, in sicer z namenom, da jih nekaj ostane za vlado, ki jih tudi misli nekaj razdeliti. Ker je pa došlo jako veliko prošenj za simodolske bike (blizu 40) in ker so cene jako ugodne, je tajnik predlagal, naj vse bike odda družba. Glavni odbor je ta predlog sprejel ter je sklenil za poskušnjo dati tudi na Gorenjsko tri bike simodolce. Končno je glavni odbor določil, kateri izmed prosilcev naj bike dobe.

Za nove ude so se zglasili in so bili sprejeti gg.: Brunet Fr., c. kr. prof. v Ljubljani; Erzar Matija, dekan v Semiču; Markovič Ivan, posestnik v Polju; Umek Ivan, posestnik v Podgori; Lindič Ivan, posestnik v Ratniku; Razpotnik Josip, posestnik v Selcih; Grčar Alojzij, mlinar v Mavnčah; Kmetijska zadruga pri Sv. Jurju ob juž. žel.; Švigelj Frančišek, posest. v Kozljeku; Steiner Anton, posestnik v Ljubljani; Šurk Matevž, posest. na Karolinski zemlji; Odar Simon, posestnik na Češnjici; Švigelj Frančišek, posestnik v Senušah; Bundin Ivan, posestnik v Zaloščah; Debevc Ivan, pos. v Kamnigori; Pretnar Klemen, posestnik v Kupljeniku; Kristan Valentin, posestnik na Selu; Vilfan Ivan, posestnik v Dobrepoljah; Stare Josipina, graščakinja na Vrhu; Grabek Ivan, posestnik v Vojnivišah; Spitzer Ivan, vikar na Pečinah; Virk Stefan, posestnik v Sred. Gameljnih; Pelc Vekoslav, revizor gospodarske zveze v Ljubljani; Intihar Ivan, posestnik v Javorju; Košuta Frančišek, posestnik pri Sv. Križu; Kat. bralno društvo v Smartnu na Paki; Steblovnik Frančišek, posestnik v Rečiči; Hočevnar Ivana, posest. v Vel. Laščah; Akcijska družba »Alfa-Separator« v Gradcu; Bralno društvo v Zagorju; Krajni šolski svet na Viču; Brodnik Matija, posestnik v Mednem; Žankar Andrej, posestnik v Stobu; Višner Karol, posestnik na Jesenicah; Golobič Marko, posestnik v Krašnjemvrhu; Plut Jos. posestnik v Loki; Žnidaršič Frančišek, posestnik v Podcerkvi; Del. izob. društvo v Boljuncu; Štirn Ivan, posestnik na Vrhnikih; Srebot Anton, posest. v Stari Sušici; Kotnik Ljudevit, posest. in uradnik v Ljubljani; Zajec Martin, pos. v Vel. Račni; Cirar Frančišek, posestnik v Peršanu; Marolt Frančišek, v Malem Škrjančem; Marija Fava, žel. uradnika vdova v Spodnji Šiški; Korošec Alojzij, pos. in trgovec v Sveči; Marinič Jakob, župnik v Majšpergu; Štirirazredna ljudska šola v Majšpergu; Svaršnik Anton Oton, veleposestnik in trgovec v Majšpergu; Osvald Ivan, pos. in tesar v Selih; Vemušek Jakob, pos. v Mozirju; Peperko A., posestnik v Zibiki; Štravs Ivan, trgovec v Podbrdu; Cernogoj Iv., oskrbnik, Cerje-Tužno pri Varaždinu; Rupnik Josip, posestnik v Grčareven; Slyga Anton, posestnik v Cesti; Butala Jure, posestnik v Jelševniku; Celigo Josip, posestnik v Topolcu; dr. Žitek Vlad., odvetnik v Rudolfovem; Moravec L., trgovec v Rudolfovem; Gustin Adolf, trgovec v Rudolfovem; Damisch Josip, kavarnar v Rudolfovem; Jonke Josip, posestnik v Kočevski Reki; Krenner Bogomir, oskrbnik opekarne v Kosezah; Zupančič Matevž, posestnik v Vel. Starivasi; Debevc Rudolf, posestnik v Kamniku; Frölich Anton, pos. v Kamniku; Mengušar Frančišek, pos. v Dražgošah; Kastelic Frančišek, pos. v Selu pri Dobu; Zmavec Josip, pos. v Kapelah pri Brežicah; Petan Josip, posest. v Bukovščeku; Košca Peter, posest. v Murnicah; Odlasik Alojzij, pos. v Vel. Širju.

V a b i l o

k občenemu zboru kmetijske podružnice za Selško dolino v Selcih, ki bo ob priliki živinskega semnja, dne 3. maja popoldne ob treh v šoli.

S P O R E D :

1. Nagovor g. načelnika F. Hajnriharja.
2. Predavanje g. ravnatelja G. Pirca.
3. Poročilo tajnika in blagajnika ter polaganje računov od zadnjega občnega zbora.
4. Volitev novega odbora.
5. Razni nasveti in predlogi, tikajoči se prospaha podružnice ter živinoreje in sadjarstva.

Pripomnja: Če v določenem času ne bo zadosti udov, bo pol ure pozneje zborovanje ob vsaki udeležbi.

Selca, dne 12. aprila 1905.

Fran Hajnrihar, načelnik.

R a z g l a s

o oddaji plemenskih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor doslej, plemenske mladiče jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji: —

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.

2. Cene prasičkom so za polovico nižje kakor jih plačuje družba.

3. Oddajajo se ali sami mrjaščeki, ali pa svinjica z mrjaščekom vred.

4. Kdor dobi prasiče, se mora zsvetati:

- a) da jih obdrži za pleme, dokler bodo sposobni;
- b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za pleme;
- c) da bo pripuščal mrjasa tudi svinjam drugih gospodarjev.

Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki pa seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1905.

Št. 6936.

R a z g l a s.

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154., s katerim so bila premenjena nekatera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvracanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministrstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za kmetijstvo z dne 18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglašajo za 1. četrtletje 1905 nastopna

vrednostna tarifa:

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določilih člena L, § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A. Prasiči za rejo

deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1.45
2.) Prasiči do 1 leta	> 1.25
3.) Prasiči nad 1 leto	> —98

B. Prasiči za rejo

iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1.60
2.) Prasiči do 1 leta	> 1.40
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1.10

C. Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški), importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1.80
2.) Prasiči do 1 leta	> 1.50
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1.20

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili okuženi, se s pridržkom določil § 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu, v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri plemenskih prasičih pa pristaja k po gori navedenih vrednostnih postavkih dognanim odškodninam še 25% dodatek (§ 3. c ces. naredbi od dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 12. januarja 1905.

Listnica uredništva.

M. Š. v B. V nekaterih legah peronospora močnejše nastopa, zato je tam posebno važno, da se škropi pravočasno in večkrat. — Ne vemo kakšne bule na drevju mislite. — Najboljša strešna opeka je danes zarezana opeka iz dobre ilovice in namočena v katranu.

M. V. v K. Občinsko zavarovalnico proti škodi po ognju osnovati je nezmišelj, in bi Vam je tudi ne dovolili.

I. R. v S. Kako se sadno drevje s karbolinejem ščiti, še nismo nikdar čitali. Karbolinej je živim rastlinam strup.